

نام خانوادگی:	نام درس: علوم و فنون دوازدهم
نام پدر:	تاریخ:
پایه:	زمان آزمون:
نام دبیر:	سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۹
	نمره با عدد:
	نمره با حروف:
	به نام خداوند علم و قلم
	اداره ی آموزش و پرورش
	دبیرستان
	سال تحصیلی

ردیف	بارم
------	------

تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۱	کدام عبارت، معرف «قائم مقام فراهانی» است؟ (الف) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفرینش اشعار ساده و روان، ماهر بود. (ب) با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد. او احیاگر نثر فارسی است.	۰/۲۵
۲	مشخص کنید هر کدام از شاعران و نویسندگان زیر، سردبیر کدام روزنامه بوده اند؟ (الف) ادیب الممالک فراهانی: (ب) میرزاده عشقی: (ج) سید اشرف الدین گیلانی:	۰/۷۵
۳	درستی یا نادرستی گزینه های زیر را تعیین نمایید. (الف) ترجمه آثار اروپایی در ایران با تأسیس چاپخانه در دوره حکومت ناصرالدین شاه آغاز شد. (ب) هدف انجمن ادبی «نشاط» رهایی بخشی شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر صفویه و دوره های پس از آن بود. (ج) «خداوندنامه» یک حماسه ی مذهبی در بیان معجزات پیامبر (ص) و دلیری های حضرت علی (ع) است.	۰/۷۵
۴	در کدام گزینه، هر دو اثر مربوط به <u>رمان نویسان دوره بیداری</u> است؟ (الف) سه تابلوی مریم - شمس و طغرا (ب) داستان باستان - شمس و طغرا (ج) شمس الدین و قمر - چرند و پرند (د) شمس الدین و قمر - گلشن صبا	۰/۲۵

سبک شناسی (۲ نمره)

۵	جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید. (الف) از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری است. (ب) از شاخص ترین شاعرانی که به حوزه «توجه به مردم» در آثار خود پرداختند، می توان به و فرخی یزدی اشاره کرد. (ج) یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های عصر مشروطه، حضور راوی و سخن گفتن وی با خواننده است.	۰/۷۵
۶	مفهوم کدام بیت با مفهوم «آزادی» در دوره بیداری یکسان است؟ (الف) در محیط طوفان زما ماهرانه در جنگ است (ب) اسیرش نخواهد رهایی ز بند (ج) ناخدای استبداد با خدای آزادی (د) شکارش نجوید خلاص از کمند	۰/۲۵
۷	هر کدام از عبارات زیر نشان دهنده کدام یک از سطوح های «زبانی»، «ادبی» و «فکری» شعر عصر بیداری است؟ (الف) قالب مستزاد و چهارپاره و نیز سرودن ترانه و تصنیف مورد توجه بود. (ب) واژه های «بادافره»، «خلیدن» و «گلخن» وارد شعر شاعران شدند.	۰/۵

۸	چه عواملی در کم‌توجهی شاعران و نویسندگان به کاربرد جملات و ترکیب‌های زبانی در شعر بیداری نقش داشتند؟ (۲مورد)	۰/۵						
زیباشناسی (۶ نمره)								
۹	کدام قسمت در بیت زیر آرایه‌ی «متناقض‌نما» دارد؟ چرا؟ « ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مددخواهی، چراغ دل برافروزی »	۰/۵						
۱۰	با توجه به بیت « گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط / گریه‌ی مینا نگر، خندیدن ساغر ببین » جدول زیر را کامل کنید.	۰/۷۵						
<table border="1"> <tr> <td>نشر ۱</td><td>نشر ۲</td><td>نوع لف و نشر</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td></tr> </table>			نشر ۱	نشر ۲	نوع لف و نشر			
نشر ۱	نشر ۲	نوع لف و نشر						
۱۱	سروده‌ی زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید. «چه زخم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را: همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» الف) کدام بخش از این سروده، از حافظ شیرازی است؟ ب) این کاربرد زیبا، سبب پیدایش آرایه «تضمین - تلمیح» شده‌است.	۰/۲۵ ۰/۲۵						
۱۲	آرایه‌ی ادبی مناسب هر بیت را از داخل پرانتز انتخاب کنید و بنویسید. (یک آرایه اضافی است) (متناقض‌نما * لف و نشر * مراعات نظیر * تضمین * تلمیح) الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین حایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها ب) یار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اُولی الأبصار ج) عجب مدار که در عین درد خاموشم / که درد یار پری‌چهره عین درمان است د) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش «بوی جوی مولیان آید همی»	۱						
۱۳	با توجه به بیت «از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم»: الف) لف‌های مصراع دوم را به ترتیب بنویسید. ب) در مصراع اول، نوع لف و نشر را تعیین کنید.	۰/۵ ۰/۲۵						

۱۴	در مورد تلمیح به کار رفته در بیت زیر توضیح دهید. «این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست گریان به تازیانه‌ی افراسیاب رفت»	۰/۵
۱۵	در گزینه‌های زیر آرایه‌ی «تضاد» را مشخص کنید. الف) اینکه گاهی می‌زنم بر آب و آتش، خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم، چو شمع ب) سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند، شرم‌زده نباشی.	۰/۵
۱۶	شاعر در بیت «یا رب این آتش که بر جان من است / سرد کن زان سان که کردی بر خلیل»: الف) به کدام واقعه اشاره کرده‌است؟ ب) اشاره به این واقعه در بیت مذکور، سبب ایجاد آرایه‌ی شده‌است.	۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۷	در بیت «ما با تو ایم و با تو نه‌ایم اینت بوالعجب / در حلقه‌ایم با تو و چون حلقه بر داریم»: الف) آرایه‌ی «تضاد» مشهود است یا «متناقض‌نما»؟ ب) فرق این دو آرایه را توضیح دهید.	۰/۲۵ ۰/۵
۱۸	ارتباط معنایی واژگان در شعر «من مسلمانم / قبله‌ام یک گل سرخ / دشت سجاده‌ی من»، سبب ایجاد کدام آرایه‌ی ادبی شده‌است؟ الف) تضاد ب) متناقض‌نما ج) مراعات نظیر د) تضمین	۰/۲۵
موسیقی شعر (۶ نمره)		
۱۹	در تقطیع هجایی نمونه‌های زیر از کدام اختیارات زبانی استفاده شده‌است؟ الف) جادویی (U –) ب) بازی دهر (U – U U –) ج) بهانه (U – –)	۰/۷۵
۲۰	در کدام گزینه ممکن است مصوت بلند /و/ کوتاه تلفظ شود؟ الف) پس سوی کاری فرستاد آن دگر تا از این دیگر شود او باخبر ب) گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد گفتا اگر بدانی، هم اوت رهبر آید	۰/۲۵

۰/۵	۲۱	در کدام یک از واژگان ابیات زیر، مصوت بلند ای / همواره کوتاه است؟ الف) به عشق روی تو روزی که از جهان بروم ز تربتم بدمد گل سرخ به جای گیاه ب) کوتاه نکند بحث سر زلف تو حافظ پیوسته شد این سلسله تا روز قیامت
۰/۵	۲۲	با توجه به بیت «پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی / گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند» پاسخ دهید: الف) فقط وزن بیت را بنویسید. ب) در کدام هجاها اختیارات زبانی به کار رفته است؟
۰/۵	۲۳	وزن کدام مصراع ها در مقابل آن ها درست نوشته شده است؟ (۲ مورد) الف) دریاب که مبتلای عشقم (مفعول مفاعله فعلون) ب) درد عشقی کشیده ام که می رس (مفاعله فعلاتن فعلن) ج) ماه فرومآند از جمال محمد (مفتعلن فاعلات مفتعلن فع) د) لختی بخند، خنده ی گل زیباست (مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن)
۰/۵	۲۴	وزن کدام بیت «همسان» و کدام یک «ناهمسان» است؟ الف) همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل ها؟ ب) در دام فتاده آهوئی چند محکم شده دست و پای در بند
۰/۵	۲۵	اختیار «حذف همزه» در کدام یک از هجاهای بیت زیر صورت گرفته است؟ «سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز ور روی بگردانی، در دامت آویزد»
۰/۵	۲۶	با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید. «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) فقط مصراع اول بیت را تقطیع هجایی نمایید. ب) هجاها را به گونه ای دسته بندی کنید که ارکان به دست آمده، یک وزن همسان ایجاد کنند. نام این وزن را بنویسید. ج) یک اختیار زبانی در مصراع اول مشخص کنید. د) در کدام هجای بیت، اختیار زبانی «حذف همزه» دیده می شود؟

نقد و تحلیل متن (۴ نمره)

۲۷	متن زیر از «دهخدا» را از نظر ویژگی‌های زبانی دوره‌ی بیداری بررسی نمایید. (۳ مورد)	۰/۲۵
	((باری، چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست؛ دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا یک فراش قرمزپوش می‌بیند؛ دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد؛ رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: «امان از همنشین بد»))	
۲۸	شعر زیر از «محمدتقی بهار» را در دو سطح ادبی و فکری تحلیل کنید. (هر سطح ۲ مورد)	۱
	از مُلک ادب حکم‌گزاران همه رفتند شو بار سفر بند که یاران همه رفتند آن گرد شتابنده که در دامن صحراست گوید چه نشینی که سواران همه رفتند داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو کز باغ جهان، لاله‌عذاران همه رفتند یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران تنها به قفس ماند، هزاران همه رفتند	
۲۹	با توجه به متن زیر که برگرفته از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» است؛ به سؤالات پاسخ دهید.	
	((مشاهده می‌کنیم که در مجاری سنه ۱۲۶۵ بسیاری از امور را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و باعث و مسبب آن را جز مرحوم میرزا تقی‌خان امیرنظام، احدی را سراغ نداریم؛ چه آن بزرگ‌مرد که به قابلیت خود از پستی به بلندی رسید ... دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که خرج، دو کروار اضافه بر دخل بود؛ همه در یک-دو سال صورت گرفت.))	
	الف) نویسنده‌ی متن بالا چه کسی است؟	۰/۲۵
	ب) دو ویژگی ادبی برای این نثر ذکر کنید.	۰/۵
۳۰	شعر زیر را از نظر ویژگی‌های تاریخی دوره‌ی بیداری، تحلیل نمایید. (۳ مورد)	۰/۲۵
	ای مرغ سحر! چو این شب تار بگذاشت ز سر سیاهکاری وز نفحه‌ی روح‌بخش اسحار رفت از سر خفتگان خماری بگشود گره ز زلف زر تار محبوبه‌ی نیلگون عماری یزدان به کمال شد پدیدار و اهریمن زشت‌خو حصارِ یادآر ز شمع مرده یادآر	

۰/۲۵

شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته میسند
 خامش منشین سخن همی گوی افسرده مباش خوش همی خند
 پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند
 گر آتش دل نهفته داری سوزد جانت، به جانت سوگند

الف) کدام آرایه‌ها در ابیات اول و آخر دیده می‌شود؟

۱- مراعات نظیر، استعاره، اسلوب معادله

۲- مراعات نظیر، تشخیص، اسلوب معادله

۳- مراعات نظیر، تشخیص، ایهام

۴- مراعات نظیر، استعاره، تشخیص

۰/۵

ب) درونمایه‌ها و مضمون شعر مذکور را با توجه به درونمایه‌های شعر عصر بیداری بررسی کنید. (۲ مورد)

گروه آموزش بیست شو

بیست شو